

Veranderen vraagt leef

Koninklijke
NLingenieurs

Ingenieurs en adviseurs gaan verder dan
het systeem vraagt voor een duurzame en
gezonde leefomgeving

Voorwoord

Ingenieurs en adviseurs hebben een grote rol in de maatschappelijke opgaven waar we voor staan. Ons hele ruimtelijke domein moet op de schop en dat zal met meer daadkracht en urgentie moeten, want we merken dat Nederland vastloopt in het realiseren van de vele opgaven. De innovatiekracht, creativiteit en wendbaarheid van de ingenieurs- en adviesbranche is daarom hard nodig.

De overheid heeft een aantal ambitieuze duurzaamheidsdoelen gesteld. Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, is het doel van het kabinet vóór 2030 tenminste 55% CO₂-reductie. Om dit doel ook zeker te halen, richt het kabinet het beleid op 60% in 2030. In 2050 is Nederland volledig circulair. Daarnaast hebben we te maken met ontwrichtende situaties. De steeds urgenter wordende klimaatcrisis, de inval van Rusland in Oekraïne en groeiende arbeidsmarkttekorten. Deze situaties leiden steeds vaker tot ongekende realiteiten, zoals torenhoge inflatie, overstromingen, droogte en gebrek aan huisvesting.

Deze doelen en realiteiten komen samen in projecten in het fysieke domein en stellen ons voor nieuwe, complexe uitdagingen. Deze uitdagingen behoeven een integrale, langetermijnbenadering. Daarvoor is kennis en expertise uit verschillende domeinen nodig.

Deze publicatie is opgesteld door een brede groep vertegenwoordigers uit de branche. Het document geeft een aanzet voor een nieuwe manier van denken en handelen van de branche om de beweging naar een duurzamere en gezondere samenleving te versnellen. De opgenomen aanbevelingen geven richting aan het gesprek dat we daarover met betrokken partijen willen voeren. Samen met hen willen we onze rol verscherpen en versterken.

Wij beogen met deze publicatie gezamenlijk met onze branchegenoten, opdrachtgevers en samenwerkingspartners het gesprek aan te gaan om elkaar te inspireren om samen met meer kracht en snelheid te werken aan een duurzamere en gezondere toekomst!

Willemien Bosch
Directeur Koninklijke NLingenieurs

Carla Moonen
Voorzitter Koninklijke NLingenieurs

Inleiding

We leven in een bijzondere tijd waarin een aantal transities samenkomt, niet alleen op het gebied van energie, milieu en klimaat, maar ook op sociaal, economisch en politiek vlak. We staan voor opgaven die vragen om versnelling van processen, een integrale benadering van vraagstukken en samenwerking over de grenzen van disciplines, sectoren en domeinen heen.

“Ingenieurs en adviseurs zitten op een sleutelpositie waar overheidsplannen, wetenschappelijke kennis en de praktische uitvoering samenkomen.”

We beseffen dat de impact van ons handelen groot is. Veel van de maatschappelijke opgaven komen bij onze bureaus aan de orde. Onze experts kunnen ze plaatsen in een breder perspectief en werken aan oplossingen die bijdragen aan meerdere van die opgaven tegelijkertijd.

We zien deze bijzondere tijd als kans voor versnelling om onze gemeenschappelijke duurzaamheidsdoelen te behalen. Het is een uitdaging om dat met minder mensen en een groeiend aantal maatschappelijke opgaven te doen. Dat vraagt om een andere manier van werken dan ‘hoe we het altijd doen’. We moeten fundamentele

keuzes maken die raken aan onze kernwaarden die ons gedrag sturen en richting geven aan alles wat we doen. Het vraagt lef om dingen anders te gaan doen dan je gewend bent. Het brengt onzekerheid met zich mee en doet een beroep op je vertrouwen in de ander. Maar verandering kan ook inspireren en motiveren.

“Door in beweging te komen, verandert je perspectief, kijk je anders naar je omgeving en kun je nieuwe dingen ontdekken.”

Met deze publicatie doet NLingenieurs een inspirerende oproep aan alle branchegenoten bij overheden, opdrachtgevers en samenwerkingspartners om de handen ineen te slaan en, met behoud van ieders rol, systeem-overstijgend te denken en samen te werken. Zo geven wij een impuls aan de beweging naar een duurzamere en gezondere leefomgeving.

Doelstelling

De ingenieursbranche neemt in alles wat ze doet verantwoordelijkheid voor de inrichting van een duurzame en gezonde fysieke leefomgeving.

We hanteren hierbij de volgende principes:

1. We gaan daarin verder dan het systeem van ons verwacht.

We kiezen voor duurzaamheid en gezondheid en stellen doelstellingen over bijvoorbeeld klimaatadaptatie, inclusiviteit of biodiversiteit gelijk aan andere projectdoelstellingen. We geven vanuit onze kennis en expertise inzicht in de voordelen die dit op de lange termijn oplevert voor een toekomstbestendige leefomgeving.

2. We hebben de overtuiging dat we alleen sámen verder vooruit kunnen komen.

We werken discipline-overstijgend samen. Ingenieurs en adviseurs werken veelal aan technische opgaven in het fysieke domein, maar beoordelen deze met een integrale blik. Dat betekent dat we in de opgaven oog hebben voor de impact op andere domeinen zoals het sociale en economische domein. In samenwerking met alle belanghebbenden in de gehele keten leren we van elkaar en staat het gemeenschappelijke doel altijd centraal.

3. We reflecteren op onze eigen rol en doorbreken oude patronen die niet langer bijdragen aan het bereiken van het doel.

We maken ruimte voor vernieuwing. Met nieuwe werkwijzen betreden we nieuwe terreinen. Rollen en verantwoordelijkheden veranderen. Bestaande normen en regels zijn niet altijd toereikend meer en onze eigen gewoonten kunnen vernieuwing in de weg staan. We gaan in andere samenwerkingsverbanden en met andere werkvormen aan de slag om zo innovaties en de ideeën van de nieuwe generatie ruimte te kunnen geven.

Kernboodschap

Ingenieurs en adviseurs hebben een grote rol in de maatschappelijke opgaven waar we voor staan. De innovatiekracht, creativiteit en wendbaarheid van de branche zijn nodig om de ontwerp-, bouw- en technieksector nog meer in beweging te brengen. We willen versnellen en vernieuwen. Ingenieurs en adviseurs hebben daarin een voortrekkersrol en kunnen de brug slaan tussen kennis, ontwerp en uitvoering.

Tussen droom en daad staan vaak praktische bezwaren in de weg. Bijvoorbeeld achterhaalde wetgeving of normering, gebrekkig inzicht in lange termijn toegevoegde waarde of schijnbaar conflicterende belangen. Ook bestaande structuren en verkokering binnen onze eigen bureaus, bij ministeries en in projecten zorgen dat we steeds maar één stukje van de puzzel oplossen en de bredere beleidsdoelstellingen niet worden gerealiseerd. Mooie ambities sneuvelen in de realiteit van alledag. Als we blijven doen wat we altijd deden, dan verandert er te weinig en halen we de doelstellingen niet.

Daarmee gaan we aan de slag. Wij gaan op zoek naar een manier om nieuwe waarden in te bedden in ons werk en zijn bereid om kritisch naar onze eigen rol en wat daarin niet bijdraagt te kijken.

Op basis van de analyse van de drie principes delen we onze conclusies over de rol van onze eigen branche en aanbevelingen aan overheid, opdrachtgevers en samenwerkingspartners. Deze aanbevelingen zijn bedoeld als vertrekpunt voor het bredere gesprek waarin we met een gemeenschappelijk doel in het vizier samen met alle betrokken partijen in beweging willen komen.

“Wij gaan op zoek naar een manier om nieuwe waarden in te bedden in ons werk en zijn bereid om kritisch naar onze eigen rol en wat daarin niet bijdraagt te kijken.”

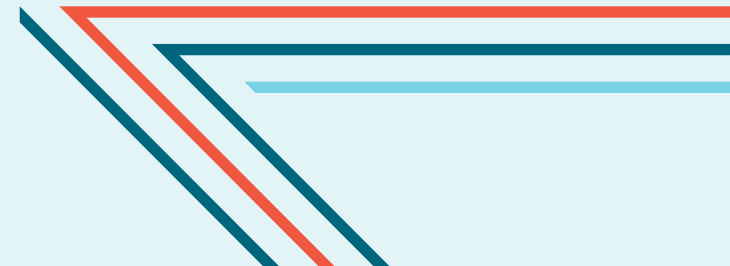

Kiezen voor duurzaamheid en gezondheid

Duurzaamheid is een breed begrip. Wij hanteren als definitie voor duurzaamheid: “Het streven naar welzijn en welvaart voor de huidige én toekomstige generaties door beperking van de negatieve invloed en het vergroten van de positieve invloed van de activiteiten van de mens op natuur en milieu”. Het gaat hierbij naast de impact van de transitie op onze fysieke leefomgeving, ook om impact op ecologische, sociale, demografische, economische en politieke ontwikkelingen. De inrichting van onze fysieke leefomgeving, een opgave waar ingenieurs en adviseurs dagelijks mee bezig zijn, moet positief bijdragen aan de gezondheid van mens en natuur. Dit geeft richting aan de wijze waarop we met maatschappelijke opgaven als klimaatadaptatie, de energietransitie, mobiliteit en de circulaire economie omgaan.

Er zijn weinig organisaties die bovenstaande niet zullen ondersteunen en ieder draagt op eigen wijze bij aan het behalen van onze gezamenlijke doelen, maar toch gaat de beweging naar een duurzame en gezonde fysieke leefomgeving niet snel genoeg. Willen we de duurzaamheidsdoelen sneller dichterbij halen, dan is het noodzakelijk dat duurzaamheidsbeleid bij de inrichting van de fysieke leefomgeving een prominentere plek krijgt, maar hoe doen we dat?

“Bij een integrale benadering worden in de plan- en ontwerpfase naast technische en financiële experts ook ecologen, biologen en sociologen ingeschakeld.”

Nieuwe waarden centraal

In huidige projecten staan nog te vaak enkel kosten, tijd en veiligheid centraal. Ontwerpaspecten die bijdragen aan duurzaamheid en gezondheid in de breedste zin van het woord, zoals klimaatadaptieve maatregelen of het effect van een voorstel op de biodiversiteit, komen op de tweede plaats.

Een voorbeeld is de benadering van een bereikbaarheidsvraagstuk. Je kunt een verkeersknooppunt analyseren vanuit het perspectief van voldoende doorstroming. Een wegverbreding kan in dat geval uitkomst bieden. Maar kijk je vanuit het perspectief van alternatieve vervoersopties, luchtkwaliteit of impact op de natuur en laat je deze aspecten even zwaar mee tellen, dan kom je wellicht op andere oplossingen voor het vraagstuk.

Zo wordt ook de woonopgave nog te veel als capaciteitsvraagstuk gezien. Er bestaat een groot tekort op de woningmarkt, dus moeten we zo snel mogelijk één miljoen nieuwe woningen bouwen. Maar naast het tekort aan geschikte woonruimte spelen vele andere aspecten een rol. Perverse financiële prikkels leiden tot scheefgroei op de woningmarkt. Daarnaast heeft vergrijzing in combinatie met veranderingen in de zorg effect op de doorstroom van gezinnen naar een geschiktere woning.

Inzicht in de duurzame businesscase

Om met een brede en integrale blik naar deze en andere opgaven in de fysieke leefomgeving te kijken, is het belangrijk om deze aspecten al vroeg in het proces concreet te maken. Bij een integrale benadering worden in de plan- en ontwerpfase naast technische en financiële experts ook ecologen, biologen en sociologen ingeschakeld. Zo kan aan de tekentafel al worden nagedacht over het vergroten van de biodiversiteit, de kwaliteit van het groen en het stimuleren van gezonde keuzes voor de burger.

Ondanks een weloverwogen, integraal plan kan het soms ingewikkeld en kostbaar zijn om met alle transities gelijktijdig rekening te houden. Het is niet altijd makkelijk om inzichtelijk te maken wat precies de kosten en baten zijn. Bovendien is degene die de kosten maakt lang niet altijd degene die de baten ontvangt. Bij klimaatbestendig bouwen gaan we uit van wind- en neerslagmodellen van het KNMI. We gebruiken klimaatscenario's voor hittestress, temperatuur en water. Maar de realiteit is grillig en de onzekerheden zijn groot. Hoeveel graden koeler kunnen we een wijk precies maken en in hoeverre kunnen we natte voeten voorkomen? Het is niet altijd exact te voorspellen en vraagt daarnaast vaak om een extra investering. In veel gevallen geeft dit aanleiding om de doelstellingen los te laten en toch weer te werken op de wijze die we kennen en die ook prima binnen de kaders van de wet past.

Het is aan ingenieurs en adviseurs om de toegevoegde waarde toch inzichtelijk te maken, want klimaatadaptatie lijkt duur, maar niets doen kost op lange termijn meer. De urgentie moet vaak eerst pijnlijk

duidelijk worden voordat beleid verandert. Na de overstromingen in Limburg medio 2021 was iedereen het erover eens dat er meer geld had moeten worden geïnvesteerd in klimaatadaptatieve maatregelen voor de veiligheid van burgers. En ook nu we met een geopolitieke energiecrisis te maken hebben, nemen de investeringen in duurzame alternatieven pas echt een vlucht.

“Klimaatadaptatie lijkt duur, maar niets doen kost op lange termijn meer.”

Hoe kunnen we dit soort crises voor zijn en de maatschappelijke impact van onze ecologische voetafdruk voldoende inzichtelijk maken? De tools zijn voorhanden voor het maken van een duurzame businesscase. Zo is er de Milieukostenindicator (MKI) om de milieueffecten van een project op de gehele levenscyclus inzichtelijk te maken en worden systematieken voor het berekenen van gezondheidswinst en impact van projecten op het sociale domein ontwikkeld.

Doordat we vanuit onze kennis en expertise inzicht geven in de voordelen voor de lange termijn geven we onderbouwing en daarmee richting aan duurzame en gezonde keuzes. Wij schetsen het perspectief voor de lange termijn, zodat elke euro die nú geïnvesteerd wordt nog decennialang waarde afgeeft voor iedere Nederlander.

2

Discipline- overstijgend samenwerken

De ontwerp-, bouw- en technieksector is de laatste decennia voornamelijk gericht geweest op 'het bouwen' en in mindere mate op het effect van het bouwen op de leefomgeving en bewoners. De ingenieurs- en adviesbranche is hiervan onderdeel en heeft bijgedragen aan de inrichting van de sector zoals we deze nu kennen. Onze branche, opdrachtgevers en samenwerkingspartners hebben op deze wijze altijd prima samen kunnen werken. En nog steeds gaat het over de gehele linie zowel op het vlak van samenwerking als economisch goed met de sector. Daarbij zien we ook dat de verschillende partijen, net als wij, een nieuwe weg in willen slaan naar meer duurzaamheid en gezondheid, omdat we ons realiseren dat we de grenzen van het systeem zoals we dat kennen hebben bereikt.

Als we de nieuwe stip aan de horizon hebben geformuleerd en samen écht kiezen voor duurzaamheid en gezondheid begint de puzzel om aan al die verschillende opgaven de juiste uitvoering te geven. Daarvoor is een integrale aanpak nodig.

Integraal, voor de lange termijn en door de schalen heen

Hoe goed de intenties ook zijn en hoe hard we er ook aan werken, soms rijden verschillende ambities elkaar in de wielen. Het treffen van energiebesparende maatregelen in woningen heeft hoge prioriteit, want het draagt bij aan het behalen van de EU-doelstellingen om in 2030 de emissie-uitstoot te verminderen. De maatregelen zijn ook gunstig voor bewoners. Verduurzaming van je woning draagt bij aan een verlaging van de energielasten en verhoging van de woningwaarde en het wooncomfort.

Maar denken we wel voldoende na over de langetermijneffecten? Het isolatiemateriaal en de zonnepanelen die worden toegepast bereiken op termijn het einde van de levensduur. Deze producten zijn dan aan vervanging toe. De uitdaging is om daarom nu al na te denken over het afval en de reststromen die we met deze ingrepen creëren. Hoe voorkomen we dat we in dezelfde valkuil stappen als na de tweede wereldoorlog toen alles draaide om meer bouwen en we te weinig oog hadden voor natuur en klimaat?

Naast de langetermijneffecten is het ook van belang om door de schalen heen te kijken. Oplossingen die op de schaal van een woning of wijk goed lijken te werken, kunnen voor de stad, op nationaal niveau, of zelfs internationaal een heel andere impact hebben.

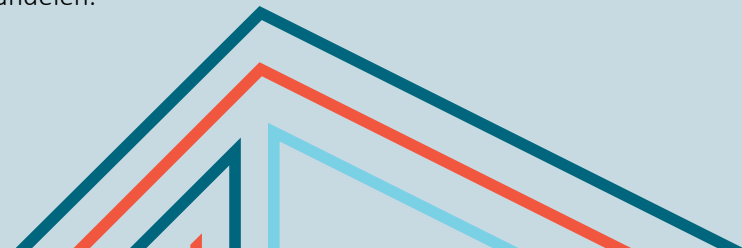
“Hoe voorkomen we dat we in dezelfde valkuil stappen als na de tweede wereldoorlog toen alles draaide om meer bouwen en we te weinig oog hadden voor natuur en klimaat?”

Actueel is het vraagstuk over de inrichting van het landelijk gebied. We zien dat daarbij invloeden op verschillende schalen spelen. *Internationale grote spelers* uit de Big Tech industrie duiken regelmatig op vanuit interesse voor locaties waar ze met duurzame energie hun enorme datacenters kunnen huisvesten. Economische afwegingen rond het creëren van een aantrekkelijk vestingklimaat kunnen hierbij een rol spelen. Vanuit de nationale agenda wordt gestuurd op het snel bouwen van meer woningen. Het gevaar bij een eenzijdige, kwantitatieve benadering van het woonvraagstuk vanuit de Rijksoverheid is dat te gemakkelijk aan gevolgen

“De kosten-batenanalyse is maatschappijbreed en overstijgt ministeries, projecten en budgetten.”

op andere vlakken voorbij gegaan kan worden. Op *provinciaal niveau en bij de waterschappen* spelen zaken als biodiversiteit, waterbeheer en historie van het landschap een rol. En *lokaal* heb je bijvoorbeeld te maken met de belangen van boeren en omwonenden. Al met al een heel divers en complex vraagstuk dat vraagt om een integrale benadering, heldere afwegingen en samenwerking over de grenzen van één domein heen.

Daarom is het belangrijk om vanuit een gemeenschappelijk doel alle opgaven in samenhang aan te pakken, zodat we geen tijd en middelen verspillen aan deeloplossingen en het grotere doel uit het oog verliezen. Om dat te bereiken is het van belang dat we de hokjes die ons niet meer dienen, afbreken en vanuit het perspectief van het grotere gemeenschappelijke doel gaan handelen.

Naar nieuwe vormen van samenwerking

Omdat de fysieke leefomgeving overal is en aan alle andere domeinen raakt, hebben we verschillende vakgebieden en expertises nodig voor het oplossen van inrichtingsvraagstukken en het uitvoeren van projecten. De kosten-batenanalyse is maatschappijbreed en overstijgt ministeries, projecten en budgetten.

Bij de Rijksoverheid houden verschillende ministeries zich met één of meerdere onderwerpen bezig die raken aan de inrichting van de fysieke leefomgeving. *Duurzaam en ondernemend Nederland* is belegd bij het *ministerie van Economische Zaken en Klimaat*; *Bereikbaarheid en lucht-, bodem- en waterkwaliteit* vallen onder verantwoordelijkheid van het *ministerie van Infrastructuur en Waterstaat* en *wonen* valt onder het *ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*. Dit leidt ertoe dat ambtenaren vaak gebonden zijn aan doelstellingen en budgetten van hun eigen afdeling en dat er onvoldoende ruimte is om de vraagstukken écht integraal aan te vliegen.

Ook binnen de ingenieurs- en adviesbranche zijn we gewend om samen te werken met vakgenoten, of rond specifieke thema's. Zo hebben veel bureaus hun organisatiestructuur, in aansluiting op opdrachtgevers, georganiseerd rondom thema's als mobiliteit, energie, bodem, water en gebouwde omgeving. Deze 'gespiegelde' werkwijze heeft veel opgeleverd als het gaat om het spreken van dezelfde taal. Maar het werkt ook in de hand dat een monodisciplinaire vraag vaak een monodisciplinair antwoord krijgt.

Complexe opgaven vragen niet alleen om integrale benadering, maar om nieuwe vormen van bredere samenwerking. Grote opgaven als de energietransitie zijn kennisontwikkelings- en innovatietrajecten waarin samen met overheden, opdrachtgevers, kennisinstellingen en de markt in een pre-competitieve omgeving wordt gewerkt. Daarmee komen we tot gedragen oplossingen en versnellen we ontwerp- en aanbestedingstrajecten, omdat de juiste kennis en expertise op de juiste plek kan worden ingezet.

3 Ruimte voor vernieuwing maken

Met nieuwe werkwijzen betreden we nieuwe terreinen. We hebben in Nederland een prachtig systeem waarin helaas weinig plek is voor fouten en risico's. Dat systeem zorgt ervoor dat we veilig kunnen wonen, werken en ons verplaatsen. De andere kant van de medaille is dat wet- en regelgeving, normen en richtlijnen (regels) ons kunnen beperken. Veiligheidsnormen botsen bijvoorbeeld vaak met duurzaamheidsdoelen. Wanneer we niet uitsluitend willen sturen op economische afwegingen en veiligheidsrisico's, maar gezondheid en duurzaamheidsdoelstellingen hieraan gelijk willen stellen, zullen de nieuwe duurzame waarden een plek moeten krijgen in ons systeem. Want naast behoefte aan ruimte voor vernieuwing is inbedding van en duidelijke sturing op deze waarden noodzakelijk.

“Je moet van goede huize komen en behoorlijk activistisch zijn om af te wijken van de gebaande paden.”

De angst om af te wijken en risico's te nemen wint het vaak van de durf om te innoveren of het anders te doen. Je moet van goede huize komen en behoorlijk activistisch zijn om af te wijken van de gebaande paden. Dit is lang niet voor iedereen weggelegd en voor de grote opgaven hebben we iedereen nodig. Om te kunnen navigeren in een nieuw systeem zijn heldere prioriteiten en voorwaarden nodig. Nieuwe waarden krijgen een plek in het systeem en oude regels die niet langer bijdragen, kunnen worden opgeheven.

De balans tussen ruimte en regels

We zijn in projecten vaak veel tijd kwijt met het zoeken naar ruimte en tegelijkertijd het binnen de lijnen blijven kleuren. Dit leidt tot situaties waarin de regels wel worden gevolgd, maar het maatschappelijke doel uit het oog raakt. Zo was het binnen het voormalig Programma Aanpak Stikstof mogelijk om de regels te volgen zonder dat de beoogde milieuwinst werd behaald.

“Een knelpunt bij normen is dat deze vaak als streefwaarden worden gehanteerd in plaats van als ondergrenzen.”

Begin november 2022 werd dat zichtbaar in de Porthos casus. Door complexe procedures en tijdelijke oplossingen is bij vergunningverlening het doel, het terugdringen van de stikstofeffecten op de natuur, uit het oog verloren en wordt de ontwerp-, bouw- en technieksector nu breed geconfronteerd met veel vertraging in lopende vergunningstrajecten.

Een ander knelpunt bij normen is dat deze vaak als streefwaarden worden gehanteerd in plaats van als ondergrenzen. Ontwerpkeuzes die voordelen voor gezondheid, ecologie of klimaat opleveren, worden hierdoor vaak maar mondjesmaat gemaakt. Wanneer de norm binnen een wet bijvoorbeeld voorschrijft dat een geluidsscherm minimaal twee meter hoog moet worden, dan wordt deze niet zo snel in een hoogte van vier meter uitgevoerd, ook al is dat beter voor omwonenden en de natuur.

Gefundeerd afwijken van regels, afwegingskaders

Om flexibeler met regels om te kunnen gaan, is het belangrijk om goed te onderzoeken hoe je er op een verantwoorde manier van kunt afwijken. Normen en richtlijnen zijn nu vaak gericht op één aspect als verkeers- veiligheid, constructieve veiligheid, water-, lucht- of bodemkwaliteit. Daarbij hebben sommige normen een vrijwillig karakter en dienen deze als richtlijn, waar andere normen worden aangewezen in wet- en regelgeving en daarmee een verplichtend karakter hebben.

Omdat normen en richtlijnen vaak op één onderdeel van een plan of ontwerp gericht zijn, verandert de betekenis wanneer je ze in de context van het geheel bekijkt. Zo bestaat er een norm voor obstakelvrije ruimte langs doorgaande wegen. Vanuit veiligheidsoogpunt worden obstakels zoals bomen te dicht langs een doorgaande weg geweerd en wordt het gras regelmatig kort gemaaid. Maar een brede berm met de juiste vegetatie kan voor sommige diersoorten een goede habitat vormen of als ecologische verbindingzone tussen natuurgebieden dienen. Het voldoen aan een norm voor verkeersveiligheid staat op deze manier een richtlijn voor biodiversiteit in de weg.

Daarnaast speelt ook hier schaal een rol. Een product of een systeem, zoals een ketel of warmtepompinstallatie, kan aan isolatie- of milieuprestatienormen voldoen terwijl een gebouw waar het product of systeem onderdeel van uitmaakt niet aan de gewenste energieprestatienormen voldoet. Normen zijn geen doel op zich, maar een middel om tot creatieve, integrale oplossingen te komen die bijdragen aan het gemeenschappelijke doel.

Naast behoefte aan speelruimte en flexibiliteit is duidelijke richting nodig. Kiezen voor duurzaamheid en gezondheid betekent ook kiezen voor heldere doelstellingen. Hiervoor is nieuwe wetgeving in de maak. Wetgeving die uitgaat van de integrale benadering, zoals de omgevingswet, maar ook wetgeving ter ondersteuning van de belangrijke transitie, zoals de nieuwe warmtewet en de energiewet. Met de transitievisie warmte krijgen gemeenten de verantwoordelijkheid hun wijken aardgasvrij te maken en in de omgevingswet worden verschillende wetten in samenhang bekeken. Allerlei verschillende onderwerpen, perspectieven en belangen worden in samenhang bekeken om vervolgens een integrale afweging te maken. Ingenieurs en adviseurs zullen deze nieuwe wetten omarmen en in lijn daarvan gaan werken.

“Omdat normen en richtlijnen vaak op één onderdeel van een plan of ontwerp gericht zijn, verandert de betekenis wanneer je ze in de context van het geheel bekijkt.”

Conclusies en aanbevelingen

De ruimte die binnen het nieuwe systeem wordt gecreëerd geeft mogelijkheden tot het versneld bereiken van duurzaamheidsdoelen. Daarvoor is een mentaliteitsverandering nodig. We hebben mensen en organisaties nodig die hun nek uitsteken. Baanbrekers die bestaande structuren durven te doorbreken. Het is onze gezamenlijke taak om ruimte te geven aan vernieuwende doeners en om jong talent aan te trekken en te binden.

Onze branche ziet wat er in de praktijk nodig is. Wij voelen ons verantwoordelijk voor de inrichting van een duurzame en gezonde fysieke leefomgeving. We nodigen de overheid, opdrachtgevers en samenwerkingspartners uit om met ons te verbinden, expertise samen te brengen, te luisteren naar de ander en vooral te handelen in lijn met de duurzaamheidsdoelstellingen.

Daartoe hebben we de volgende aanbevelingen voor onszelf, de overheid, opdrachtgevers en samenwerkingspartners opgesteld >>

Kies voor duurzaamheid en gezondheid

Hanteer nieuwe waarden

Zet duurzaamheidsdoelstellingen voorop. Toets projecten niet alleen langs de lijn van traditionele regels, maar geef duurzaamheidsdoelstellingen prioriteit.

Stel het doel altijd centraal

Er is een gemeenschappelijke stip aan de horizon nodig. Duidelijke doelstellingen aan de voorkant dragen bij aan het bepalen van de juiste richting gedurende een project.

Eerder samen aan tafel

Ga voorafgaand aan een project met alle benodigde vakgebieden en expertises om tafel om samen de juiste afwegingen te maken en tot de juiste uitgangspunten te komen.

Geef inzicht in het effect van keuzes

Duurzame keuzes kosten geld, maar besparen kosten op de lange termijn. Neem maatschappelijke impact mee in je afwegingen en laat in de businesscase zien dat het wat oplevert.

Werk discipline-overstijgend samen

Denk en werk over grenzen

Kijk naar de hele keten en levenscyclus van een project. Betrek alle benodigde vakgebieden en expertises. Bekijk de opgave op verschillende schalen - lokaal, regionaal, nationaal en internationaal - en kijk vooruit in de tijd naar de langetermijneffecten van de keuzes die je nu maakt.

Zorg voor een structuur die brede samenwerking ondersteunt

We hebben verschillende vakgebieden en expertises nodig voor het oplossen van inrichtingsvraagstukken. Project- en organisatiestructuren moeten dit faciliteren.

Ruimte voor vernieuwing maken

Stel doelen boven normen

Maak ruimte in bestaande systemen en zorg dat nieuwe waarden worden ingebed. Zorg voor ambitieuze wet- en regelgeving waarin duurzaamheid de plek krijgt die het verdient.

Laat van je horen met lef

Creëer een pre-competitieve omgeving waarin expertise en ervaring gezamenlijk ingebracht kunnen worden. Werk samen en breng kennis bij elkaar. Spreek je uit en luister naar elkaar om nieuwe perspectieven te ontdekken en talent optimaal te benutten.

Deze publicatie is een vertrekpunt, een uitnodiging voor het gesprek. NLingenieurs wil hiermee een beweging die al op gang is verder brengen. We zullen deze aanbevelingen de komende tijd samen met onder andere overheden, opdrachtgevers, burgers, installateurs, kennisinstellingen, onderwijsinstututen, aannemers en maatschappelijke organisaties verscherpen en realiseren. Met als doel: het verscherpen van onze eigen rol als mede vormgever van de fysieke leefomgeving van de toekomst en het vergroten van welzijn en welvaart voor de huidige en toekomstige generaties.

Veranderen vraagt lef.
Wij laten van ons
horen met lef.
Beweeg je mee?

www.nlingenieurs.nl/debeweging

Deze publicatie is uitgegeven door Koninklijke NLingenieurs in februari 2023 en is gedrukt op 100% gerecycled papier.

Veranderen
vraagt
leef